

Skötselplan för Skrivaremossens naturresevat

SKÖTSELPLAN FÖR SKRIVAREMOMOSSENS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2009. Planförfattare har varit Mikael Hagström. Omslagsbilderna visar gransumpskog och tallsumpskog i området, foto: Mikael Hagström.

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
ADMINISTRATIVA DATA OM NATURRESERVATET	3
2. SYFTE, FÖRESKRIFTER OCH SKÄL FÖR BESLUT	4
3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	5
3.1 <i>Historisk och nuvarande markanvändning</i>	5
3.2 <i>Områdets bevarandevärden</i>	5
3.3 <i>Källuppgifter</i>	6
B. PLANDEL.....	7
1 SYFTE MED NATURRESERVATET.....	7
2 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK.....	7
2.1 <i>Skötselområden</i>	7
2.2 <i>Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder</i>	10
2.3 <i>Jakt</i>	10
2.4 <i>Utmärkning av reservatets gräns</i>	10
3. TILLSYN.....	10
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING.....	10
4.1 <i>Dokumentation och inventeringar</i>	10
4.2 <i>Uppföljning</i>	10
5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	11
5.1 <i>Finansiering av naturvårdsförvaltningen</i>	11

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Skrivaremossens naturreservat

NVR id: 2021165

Beslutsdatum: 2010-05-19

Län: Östergötland

Kommun: Ydre

Fastighet: Brokabo 1:20

Areal:

Land: 50,4 ha

Produktiv skogsmark 40 ha

Naturtyper: 9740 Skogbevuxen myr 47,8 ha

(Natura 2000 habitat)

Hygge 2,6 ha

Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper

Barrsumpskog

Arter/grupper

Lavflora

Struktur & funktion

Hydrologi, trädkontinuitet, död ved

Övrigt:

Området finns redovisat i Naturvårdsverksrapport "Skyddsvärda statliga skogar" från 2003.

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Markägare: Naturvårdsverket

Lägesbeskrivning: 8 km sydost om Rydsnäs

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut (se reservatsbeslut)

Figur 1. Översiktskarta. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Naturresevatet ligger i den södra delen av Ydre kommun, högt beläget på sydsvenska höglandet. Trakten präglas av tallskogsdominerade höjder och sluttningar och små odlingslandskap såväl på de högsta höjderna som i de lite större dalgångarna. Större myrar är ovanligt i denna del av länet men några exempel finns och Skrivaremomossen är ett sådant.

Området utgörs av en relativt stor tallrismosse med utbredda gransumpskogar i den södra kanten. En stor del av mossen är bevuxen med riktigt gamla tallar (mer än 200 år) och gransumpskogen är rik på träd i 130-150 årsaldern. I gransumpskogen finns även gott om död ved. I området finns även ett mindre mosse-impediment som håller på att beskogas. Här kan man studera successionsstadier från öppen mosse till slutna gransumpskog. Mossen är påverkad av dikning. Området utgör en viktig miljö för tjäder och spillkråka. Här finns även en för naturtypen typisk och rik kryptogamflora med både rödlistade svampar och mossor och krävande lavar.

3.1 Historisk och nuvarande markanvändning

Den största delen av området är markerat som barr- eller lövskogsbevuxen utmark på häradskartan från 1880. Fram till reservatsdiskussionerna har markanvändningen i övrigt varit skogsbruk. Jakten är utarrenderad.

3.2 Områdets bevarandevärden

Området är en för regionen ovanligt stor gransumpskog med gamla träd, död ved och förmodad trädkontinuitet. Gransumpskogen övergår sedan i en tallmosse med gamla träd även där. Det relativt stora området med gamla träd och död ved utgör en värdefull miljö för krävande kryptogamer samt för vissa skogsfåglar.

A. Biologiska bevarandevärden

Kärlväxter

Trädsiktet domineras till största delen av gran, tall, och björk med inslag någon enstaka klibbal. Floran i fältsiktet domineras helt av tallrismossens karaktärsarter, skvattram, odon, blåbär, tuvull med inslag av lingon och hjortron. Den grandominerade södra delen har ett svagt utvecklat fältsikt med i stort sett samma artsammansättning i de ljusare delarna.

Kryptogamfloran

I reservatet har flera krävande svampar, mossor och lavar påträffats. Till de mest intressanta hör vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum*, gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* och kötticka *Lepthoporus mollis* som lever på död granved. På gamla granar och tallar växer de krävande lavarna garnlav *Alectoria sarmentosa* och nästlav *Bryoria furcellata* och på minst en gammal klibbal växer den i länet sällsynta havstulpanlaven *Thelotrema lepadinum*.

Fåglar

Ingen fågelinventering är gjord i området. I området finns emellertid gott om spår av tjäder, större hackspett och spillkråka. Sannolikt utgör reservatet betydande delar av deras revir.

Ryggradslösa djur

Det finns ännu ingen inventering av den lägre faunan i området.

B. Geologiska bevarandevärden

Området ligger i nerkanten på en större grusavlagring och en del av vattnet i reservatets södra del kommer säkert från denna. Den övre delen av jordlagret i reservatet utgörs av torv.

C. Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar finns registrerade i reservatsområdet. Ingen del av reservatet har heller hävdats som äng eller åker och inga spår av tjärbränning eller kolning syns i området och sannolikt finns heller inga sådana lämningar då torv är ett olämpligt underlag för sådana aktiviteter. Utanför reservatet, men i samma trakt, har tjärbränning och kolning förekommit på många platser.

D. Intressen för friluftslivet

Området är relativt lättåtkomligt men utgörs av en våt och ganska svårpromenerad naturtyp och därför föga utnyttjat av friluftslivet. Inga satsningar på att styra besökare till reservatet planeras.

3.3 Källuppgifter

Skyddsvärda statliga skogar, rapport 5340. Delrapport Götaland. Objekt 3099. Naturvårdsverket 2004.

Fornminnesregistret, via Länsstyrelsens EGIS.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med Skrivaremomossens naturreservat är att bevara den värdefulla livsmiljön skogbevuxen myr i gynnsamt tillstånd. Livsnödvändiga miljöer och strukturer för hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter i området, t ex sumpskog med mycket fuktigt mikroklimat som kan utnyttjas av krävande mossor, lavar och vedsvampar, ska förekomma i gynnsam omfattning.

Området har särskilt höga värden knutna till långsamväxande barrsumpskog och död ved av barrträd, varför bevarandet av denna naturtyp och struktur utgör huvudsyftet med skyddet.

2 Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska lämnas för fri utveckling. Hydrologin i myren är emellertid kraftigt störd varför 6 diken planeras att läggas igen.

Om stora stormfällningar med mer än ca 6 skm³ gran per hektar och år sker så barkas färska granlagor för hindra stora angrepp av granbarkborre.

Vid skötselåtgärder där eventuellt gagnvirke avverkas och virket ska tas bort från området, tillfaller eventuella nettointäkter reservatsförvaltaren. Endast huggningar i samband med igenläggning av diken, alternativt åtgärder efter stormfällning, kan komma ifråga och virke ska endast köras ut om detta krävs med hänsyn till skadeinsekter. Se vidare under respektive skötselområde.

Inga registrerade fornlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I den händelse okända fornlämningar eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses.

2.1 Skötselområden

Reservatet är indelat i 3 skötselområden; 1) tallrismosse 2) barrsumpskog 3) barrplanteringar.

Skötselområde 1, Tallrismossen

Areal: 26,8 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: 9740 Skogbevuxen myr, undertyp tallrismosse

Mål: 9740 Skogbevuxen myr, undertyp tallrismosse

Beskrivning

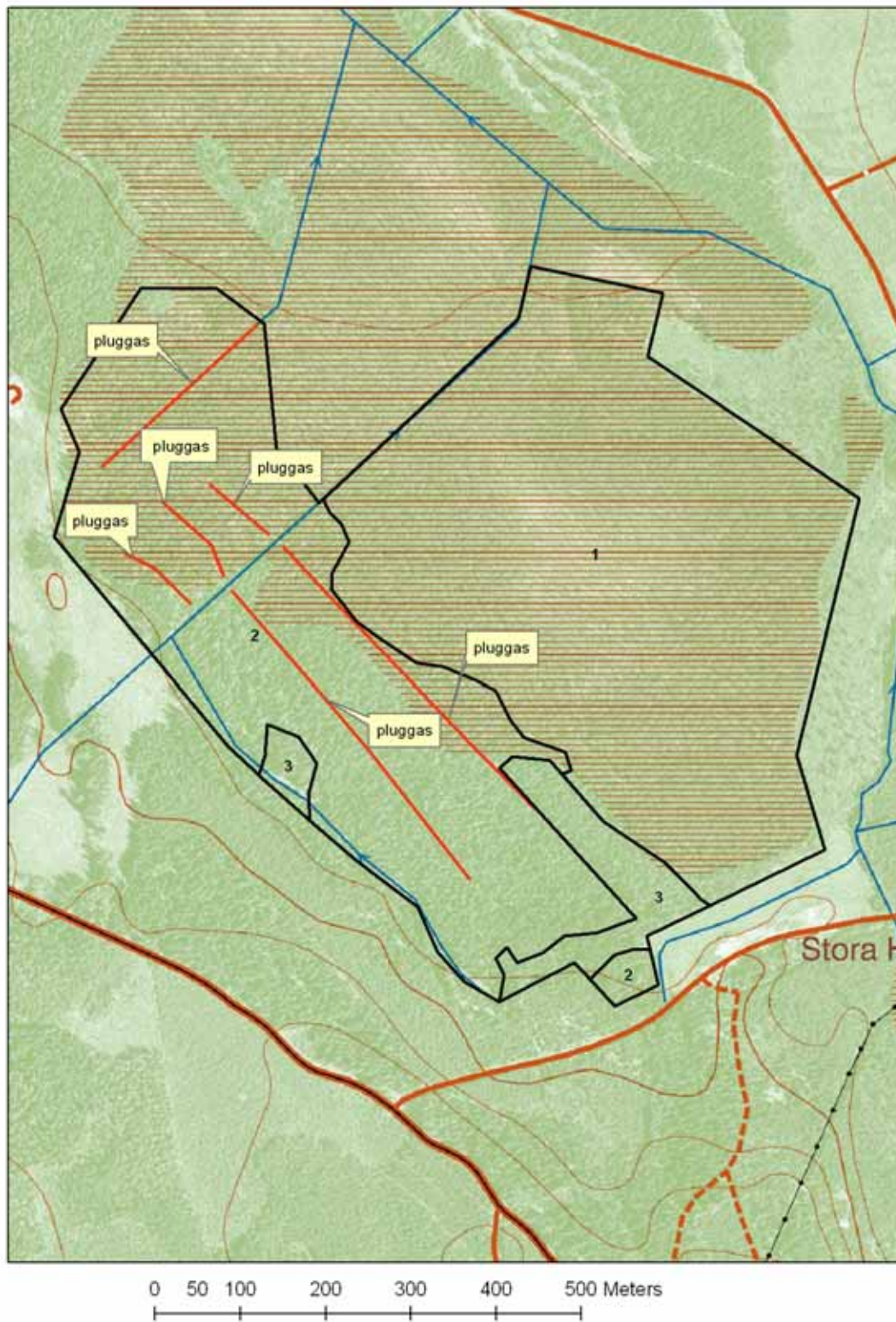
Skötselområdet består av tallrismosse med gott om gamla träd. De flesta tallar är strax över 200 år. I området förekommer även ett litet inslag av glasbjörk. På torra grenar och även här och var på stammarna växer krävande lavar som garnlav, nästlav och liten spiklav. Talticka förekommer på flera tallar och några har hackspettshål.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska bibehålla sina naturskogskvaliteter.
- På sikt ska mängden död ved av tall öka till ca 20-40% av virkesförrådet.
- Området ska ha en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "91D0 Skogbevuxen myr".

Åtgärder *Restaureringar:*

- Inga åtgärder bedöms nödvändiga. Finns diken som inte avvattnar mark utanför reservatet bör dessa åtgärdas.

Figur3. Skötselområden. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Skötselområde 2, Gransumpskog

Areal: 21,0 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: 9740 Skogbevuxen myr, undertyp gransumpskog

Mål: 9740 Skogbevuxen myr, undertyp gransumpskog

Beskrivning

Gransumpskog med gott om gamla senvuxna granar och fläckvis gott om död ved. Rik lägre flora med många svårspredda arter. Intressant är bland annat förekomsterna av gammelgranslav, kattfotslav, garnlav (RR), havstulpanlav (RR), nästlav (RR), talltagel, vedticka, tallticka, gränsticka (NT), kötticka (RR), stor revmossa, långfliksmossa, bollvitmossa och bronshjon. Genom området går ett antal diken som sannolikt gjort skogen betydligt mycket tätare än vad den tidigare varit.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska bibehålla sina naturskogs kvaliteter.
- På sikt ska mängden död ved öka till ca 20-40% av virkesförrådet.
- Områdets påverkan från dikning ska minska påtagligt.
- 6 diken ska inte ha avvattande effekt inom 5 år.
- Området ska ha en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "91D0 Skogbevuxen myr".

Åtgärder

Restaureringar:

- De 6 diken som är rödmarkerade och är märkta "pluggas" på skötselkartan, pluggas alternativt läggs igen så att deras avvattande effekt upphör. Övriga diken avvattnar även mark utanför reservatet varför de inte kan åtgärdas. Finns ytterligare diken som inte avvattnar mark utanför reservatet bör även dessa åtgärdas.
- I övrigt lämnas området för fri utveckling, med undantag av röjningar och körning som krävs för att kunna lägga igen eller plugga diken.

Löpande skötsel:

- Återkommande underhåll av dikespluggar.

Skötselområde 3, Hyggen

Areal: 2,6 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Mål: 9740 Skogbevuxen myr, undertyp gransumpskog

Beskrivning

Området består av små hyggen med björksly. På vissa delar växer även ung gran.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska på sikt utveckla natur- och sumpskogs kvaliteter.
- På sikt ska mängden död ved öka till ca 20-40% av virkesförrådet och mängden gamla träd vara stor.
- Området ska ha en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "91D0 Skogbevuxen myr".

Åtgärder

Restaureringar:

- Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Ingen åtgärd		1, 3	
Igenläggning av diken	2010-2015	2	1

2.3 Jakt

Jakt enligt gällande lagstiftning är tillåten i reservatet med undantag av fågeljakt. Vid jakt får jakthund användas. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador pga körning ska undvikas.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

En systematisk inventering av avvattande diken inom reservatet bör genomföras.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000. Lämpliga parametrar för uppföljning i reservatet är hur arealen av naturtyperna, och hur dess ingående strukturer och funktioner, förändras. I detta fall är uppföljning av utvecklingen i trädsiktet i de kraftigast dikespåverkade delarna lämpliga.

4.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt. Här är det lämpligt att följa upp att igenlagda diken har slutat att avvattna området.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller förvaltaren.